

کمپوست زباله در خدمت محیط زیست شهری

گسترش و رشد جمعیت بشری، شهرنشینی و صنعتی شدن شهرها از یک طرف و افزایش خواسته ها و تقاضای بشر از طرف دیگر موجب شده است که حجم و وزن مواد زاید شهری در طی چند دهه ی اخیر افزایش یابد. امروزه راهبردهای متفادتی در زمینه ی مدیریت مواد زاید جامد شهری در جهان به کار برده می شود که مهمترین آنها عبارتند از؛ کاهش تولید زباله، استفاده مجدد، بازیافت، سوزاندن و دفن بهداشتی.

امروزه بخشی از زباله ها را مواد غیر قابل بازگشت به طبیعت نظیر انواع پلاستیکها تشکیل می دهد که در صورت رها سازی در طبیعت ممکن است تا صدها سال به همان شکل باقی بماند. زمین در حال حاضر تنها زیستگاه آدمی است و آلوده کردن طبیعت به طور قطع زندگی انسان و سلامت او را نیز به مخاطره می اندازد. یکی از مشکلات روزانه شهرها، جمع آوری زباله و دفع آن است که اگر روش های صحیحی برای این امور در نظر گرفته نشود، می تواند خطرات بسیاری برای انسان، محیط زندگی و سلامت او به بار آورد. منظور از دفع زباله، پاک کردن زباله از محیط زندگانی انسانی یا تبدیل آن به موادی است که دیگر خاصیت مواد زاید را نداشته باشد. این مرحله از مدیریت از نظر زیست محیطی اهمیت بسیار دارد زیرا استفاده از روشهای مناسب برای دفع زباله، از بروز مشکلات متعدد و ایجاد انواع آلودگیها جلوگیری می کند. یکی از مناسبترین روشهای مدیریت دفع زباله، بازیافت و تبدیل آن به کود آلی کمپوست است. تهیه کمپوست از ضایعات آلی شهری در مقایسه با سایر روشهای دفع زباله، ارزان تر و اقتصادی تر است به طوری که می توان از مواد زاید شهری کود مناسبی جهت استفاده در فضای سبز شهری و سایر فعالیتهای کشاورزی تهیه نمود. کمپوست زباله، کودی است که از بازیافت مواد زاید آلی از راه تیمار هوازی به دست می آید و جانشین مناسبی برای مصرف بی رویه کودهای شیمیایی است. با توجه به اینکه کمپوست سرشار از مواد غذایی مورد نیاز گیاه می باشد و می توان از آن در فضای سبز شهری، زراعت و باغبانی استفاده نمود، در این مقاله به روش استفاده از کمپوست در کشت چمن می پردازیم.

چمن بیشترین نقش را در تصفیه و کاهش آلودگی هوا در محیط های شهری بر عهده دارد. پس از تهیه مقدار مورد نیاز جهت کشت چمن، از کمپوست زباله به میزان ۲ سانتی متر (۰/۰۲ متر مکعب) معادل ۱۴ کیلوگرم در متر مربع به عنوان پوشش روی سطح بذر پاشی شده استفاده می کنند. بیشتر از مقدار ذکر شده، توصیه نمی گردد. استفاده از کمپوست زباله به عنوان پوشش روی سطح بذر پاشی شده، مزایای بسیاری دارد که از آن جمله می توان به حفظ بذر در برابر باد، ایجاد یک محیط غنی از مواد غذایی، به عنوان مالچ سیاه رنگ و حفظ دما و رطوبت مورد نیاز جهت جوانه زنی اشاره کرد. بعد از بذر پاشی و استفاده از کمپوست به عنوان پوشش روی بذر، استفاده از غلتک دوم به منظور چسبیدن بهتر و بیشتر بذرها به لایه ی کمپوست و ممانعت از حرکت بذرها توسط آبیاری و یا باد ضروری است. حرکت باغبان به هنگام آبیاری باید طوری

باشد که کمپوست و بذرها به همراه حرکت او جابه جا نشوند. یعنی حرکت باغبان از مناطقی که خشک است و هنوز آبیاری نشده انجام گیرد. جابه جایی شلنگ آب باید به گونه ای روی زمین صورت گیرد تا کمپوست به همراه کشش شلنگ، جابه جا نشود. برای اینکه حداقل جابه جایی کمپوست را داشته باشیم، بهتر است قبل از پاشش، کمپوست را با ماسه ی بادی مخلوط کرده و سپس آن را در زمین قرار دهیم. می توان در طول سال از کمپوست زباله به عنوام مالچ و یا برای کاشت درختان و یا در سطوح گلکاری و یا برای سبز کردن بذرها و یا در پایان پاییز همراه با ماسه ی بادی برای گیاهان استفاده کرد.

کود دامی در مقایسه با کود کمپوست زباله گران تر است زیرا اگر هزینه های حمل و نقل، نرم کردن کود دامی و از مش عبور دادن و پخش کردن آن را مد نظر قرار دهیم، این اتفاق خواهد افتاد. سایر معایب کودهای دامی عبارتند از؛ اغلب کودهای دامی در دسترس، پوسیده نیست. بذر علفهای هرز در کود دامی مشاهده می شود و مبارزه با علفهای هرز سبز شده در این کود، هر ساله هزینه های هنگفتی را شامل می شود. برخی از مزایای کمپوست شامل؛ عاری از بذر علفهای هرز است، قابل دسترس و سهل الوصول است، باعث جلوگیری از سرمازدگی چمن در فصل سرد سال می گردد و در نهایت تأمین کننده دما و مواد غذایی لازم جهت جوانه زنی و ادامه رشد گیاه است.

علیرضا صفاری

کارشناس برنامه ریزی و توسعه

سازمان مدیریت پسماند شهرداری قزوین